

INFORMACIJA

O STANJU NA BAZENIMA CRVENOG MULJA I DEPONIJ ČVRSTOG OPASNOG OTPADA NA LOKACIJI “KOMBINATA ALUMINIJUMA PODGORICA”, SA PREDLOGOM ODLUKE O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA REALIZACIJU PROJEKTA “REFORMA UPAVLJANJA OTPADOM U CRNOJ GORI - REMEDIJACIJA BAZENA CRVENOG MULJA I DEPONIJ ČVRSTOG OTPADA NA LOKACIJI KOMBINATA ALUMINIJUMA PODGORICA”

JANUAR 2026

Proizvodnja u Kombinatoru aluminijuma u Podgorici započela je 1971. godine. Do zatvaranja fabrike za proizvodnju glinice 2009. proizvedeno je oko **7-8 miliona tona crvenog mulja** kao sekundarnog industrijskog otpadnog proizvoda. Nakon zatvaranja fabrike, prestankom proizvodnje glinice, prestalo je i generisanje novih količina crvenog mulja. Bazeni crvenog mulja se nalaze u neposrednoj blizini nekadašnje Fabrike glinice, u obliku dva bazena (bazen "A", izgrađen 1970-ih godina, i bazen "B" izgrađen 1998. godine). Gornja površina oba bazena iznosi oko 420.000 m² ("A" cca 200.000 m² + „B" cca 220.000 m²).

Iako je primarno crveni mulj nastao kao industrijski otpad tokom proizvodnje glinice, u Državnom planu eksploatacije mineralnih sirovina za period 2019-2028. godina navedeno je da je **tehnogena mineralna sirovina**¹. Međutim, Zaključkom Vlade Crne Gore br. 11-010/25-4400 od 10. decembra 2025. godine, pod tačkom 3, definisana je obaveza: "Zadužuje se Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera da, bez odlaganja, u saradnji sa međunarodnim partnerima, pokrene postupak sanacije bazena crvenog mulja u Botunu, kao i deponije opasnog otpada u zoni KAP-a", dok je članom 2 stav 2 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 34/2024 i [92/2024](#)) propisano: "Upravljanje otpadom je djelatnost od javnog interesa." Nadalje, članom 5 istog zakona: "Upravljanje otpadom vrši se na način kojim se ne stvara negativan uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi, a naročito:

- na vodu, vazduh, zemljište, biljke i životinje;
- u pogledu buke i mirisa;
- na područja od posebnog interesa (zaštićena prirodna i kulturna dobra)."

Rješenjem Privrednog suda u Podgorici St.br.199/13 od 08. 06. 2013. godine otvoren je stečajni postupak nad "Kombinatorom aluminijuma Podgorica" A.D. Podgorica. Nakon proglašenja bankrota, dio imovine (između ostalog i bazeni crvenog mulja), prema podacima dostupnicm u trenutku sačinjavanja ove informacije, prodati su "POLITROPUS ALTERNATIVE" doo, dok je preostala imovina prodana privrednom društvu "UNIPROM" doo Nikšić.

Takođe, prema podacima dostupnim u trenutku sačinjavanja ove informacije, tokom 2016. godine, "Politropus Alternative" doo je prenio pravo svojine na bazenima crvenog mulja (kao pravni osnov navodi se prodaja) na firmu "Weg – Kolektor" doo Berane, i kako na bazenima nije došlo do promjene stanja, Plan zaštite i spašavanja od hemijskog udesa za bazene crvenog mulja i precizirane mjere zaštite u njemu, a koje su se odnosile na pravnog prethodnika doo "Politropus Alternative", postali su obavezujući za novog titulara prava svojine "Weg – Kolektor" doo Berane.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je dalo saglasnost na Plan zaštite i spašavanja od požara i Plan zaštite i spašavanja od tehničko tehnoloških nesreća u decembru 2020. godine, kojim su, između ostalog, propisane mjere preventivne zaštite. Po informacijama dobijenim od vlasnika izvršeno je vanredno mjerenje vertikalnih i horizontalnih geodetskih repera na kruni i kosinama brane i okolnog terena, gdje je konstatovano da nije došlo do promjena u odnosu na mjerenja koja su rađena tokom 2016. godine.

Što se tiče **postupanja nadležnih inspekcija**, u izvještajima Uprave za inspekcijske poslove (**Ekološke inspekcije**), kako u prethodnom periodu, tako i skorašnjem (jun 2025. godine), sačinjenim nakon vršenja redovnog i vanrednog nadzora (vršenih nakon akcidentnih situacija prijavljenih od strane mještana okolnih naselja), konstatovano je da **stanje na bazenima crvenog**

¹ DRŽAVNI PLAN EKSPLOATACIJE MINERALNIH SIROVINA ZA PERIOD 2019-2028. GODINA: "Crveni mulj je prema legislativi Crne Gore klasifikovan kao tehnogena mineralna sirovina". (Gomilanović i sar., 1999)

mulja i okolini zahtijeva urgentnu reakciju, izazvano nepridržavanjem i nesprovođenjem Plana za zaštitu i spašavanje od strane vlasnika („WEG – Kolektor“ doo Berane), pogotovo mjera koje su istim definisane kao kratkoročne, npr. izgradnja sistema za orošavanje bazena, imajući u vidu da su cijevi starog sistema isječene i da su bunarske pumpe demontirane i nisu u funkciji, i da orošenost bazena već duži niz godina zavisi isključivo od atmosferskih padavina.

Na osnovu izvršenih nadzora, **ekološka inspekcija** je u periodu od 2017. do 2025. godine sprovela više redovnih i vanrednih nadzora, nakon kojih je **podnijela pet krivičnih prijava Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici** zbog emisije prašine sa bazena crvenog mulja, koja je ugrožavala zdravlje stanovnika i njihovu imovinu.

Najnoviji akcident zabilježen je 9. juna 2025. godine, kada je usljed jakog vjetrova došlo do ponovne emisije crvene prašine sa suvih površina bazena. Inspekcija je utvrdila da uknjiženi titular prava svojine „Weg – Kolektor“ doo Berane i dalje **ne sprovodi obavezne mjere** definisane Planom zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća.

U okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje (IWMCP)“, koji je finansiran iz zajma Svjetske banke, izrađen je:

- 1) Glavni projekat rekonstrukcije bazena crvenog mulja, koji je i odobren od strane revidenta,
- 2) Elaborat procjene uticaja rekonstrukcije bazena crvenog mulja na životnu sredinu i društvo (ESIA), koji je izrađen u skladu sa pravilima Svjetske banke i od iste je odobren, koji je potrebno ažurirati.
- 3) Elaborat procjene uticaja rekonstrukcije bazena crvenog mulja na životnu sredinu (EIA), izrađen shodno nacionalnom zakonodavstvu na koji je dobijena saglasnost nadležne Agencije za zaštitu životne sredine 11.01.2023. godine, te je isti potrebno ažurirati radi dobijanja nove saglasnosti.

Procijenjena vrijednost radova na rekonstrukciji bazena crvenog mulja, prema Glavnom projektu, je **31.676.045,36€ (slovima: trideset jedan million šest stotina sedamdeset šest hiljada četrdeset pet evra i trideset šest evro centi), bez uračunatog PDV-a.**

Neophodan preduslov i pretpostavka za sprovođenje Glavnog projekta rekonstrukcije je vraćanje bazena crvenog mulja u državno vlasništvo, s obzirom da je tokom 2019. godine, a nakon pregovora sa Svjetskom bankom u odnosu na restrukturiranje Ugovora o zajmu, Amandmanom na Ugovor definisano da se iznos zajma umanja za iznos sredstava predviđenih za izvođenje radova na remedijaciji lokacije KAPa, i da projekat trenutno sadrži paket tehničke podrške za razvoj i projektovanje radova remedijacije, s obzirom da trenutni knjižni titular prava svojine nije iskazao zainteresovanost za korišćenje sredstava iz zajma.

U vezi iznijetog utvrđeno je sljedeće:

- Članom 3 Odluke izradi izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana "Industrijska zona Kombinat aluminijuma Podgorica" u Podgorici („Sl. list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 022/19), ovaj prostor je između ostalog planiran za rekultivaciju prostora i komunalnu djelatnost.
- Tekstualnim dijelom DUP-a pod kategorijom komunalnih djelatnosti podrazumijevaju se: površine bazena crvenog mulja i deponije za čvrsti otpad, za koje se ovim planom predlaže zadržavanje postojećih lokacija sa neophodnim proširenjima, uz obaveznu izradu studije

lokacije kao i mjere remedijacije predviđene Evropskim direktivama i važećim zakonima CG, kako bi se negativni uticaji na životnu sredinu smanjili u što većoj mjeri i na taj način sveli u dozvoljene okvire.

- Rekultivacija podrazumijeva promjenu namjene u smislu ukidanja postojeće namjene industrije i prevođenje prvenstveno degradiranog prostora u prostor za druge namjene. U ovom slučaju to je promjena namjene prostora kao posljedica degradacije usljed dosadašnje postojeće djelatnosti u pejzažno oblikovno uređenje formirano primjereno prirodnom masivu.

Sve prethodno počiva i u normama crnogorskog nacionalnog zakonodavstva. Ustavom Crne Gore ("Sl. list Crne Gore" br. 1/2007 i 38/2013), članom 1 stav 2 definisano je: "Crna Gora je građanska, demokratska, **ekološka** i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava", dok je članom 23 stav 1 normirano: "Svako ima pravo na zdravu životnu sredinu", a stavom 2 istog člana: "Svako ima pravo na blagovremeno i potpuno obavješćavanje o stanju životne sredine, na mogućnost uticaja prilikom odlučivanja o pitanjima od značaja za životnu sredinu i na pravnu zaštitu ovih prava", dok je stavom 3 propisana i posebna obaveza države: "Svako je, **a posebno država**, obavezan da čuva i unapređuje životnu sredinu". Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19 i 073/19) u članu 55 propisana je obaveza da se "praćenjem stanja životne sredine obezbjeđuje kontinuirana kontrola", kao i da je "monitoring od javnog interesa" (član 55 stav 5). U konačnom, treba istaći da je članom 53 Zakona o uređenju prostora ("Sl. list Crne Gore", br. 019/25, 028/25 i 049/25) propisano da se "**Donošenjem planskog dokumenta utvrđuje se javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti, radi izgradnje planiranih objekata**".

U okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje (IWMCP)“, koji je finansiran iz zajma Svjetske banke, za sanaciju deponije čvrstog otpada na KAP lokaciji:

- 1) Glavni projekat sanacije deponije čvrstog otpada, koji je i odobren od strane revidenta,
- 2) Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu društvo (ESIA) za sanaciju deponije čvrstog otpada na KAP lokaciji, koji je izrađen u skladu sa pravilima Svjetske banke i od iste je odobren, dok je u toku ažuriranje istog dokumenta, a u okviru pripreme projekta "Reforme u oblasti upravljanja otpadom", koji se finansira iz granta dodijeljenog od Svjetske banke. Javna rasprava za ažurirani ESIA biće održana tokom februara 2026. godine.
- 3) Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za sanaciju deponije čvrstog otpada na KAP lokaciji (EIA), izrađen shodno nacionalnom zakonodavstvu na koji je dobijena saglasnost nadležne Agencije za zaštitu životne sredine 17.10.2022. godine. Obzirom na datum izdavanja Rješenja o davanju saglasnosti, predmetni Elaborat potrebno je ažurirati, što će takođe biti predmet gore pomenutog projekta "Reforme u oblasti upravljanja otpadom".

Procijenjena vrijednost sanacije odlagališta čvrstog otpada na KAP lokaciji je **12,793,587€ (slovima: dvanaest miliona sedamsto devedeset tri hiljade i petsto osamdeset i sedam eura), bez uračunatog PDV-a.**

Predlog

Na osnovu čl. 17 i 19 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", br. 80/08, 14/17, 28/18, 63/22 i 121/23), a u vezi člana 2 stav 2 i člana 5 Zakona o upravljanju otpadom ("Službeni list CG", broj 34/24), člana 55 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 52/16), člana 53 Zakona o uređenju prostora („Službeni list CG“, broj 19/25) i člana 16 stav 7 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini ("Službeni list CG", br. 27/14 i 55/16), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA REALIZACIJU PROJEKTA “REFORMA UPAVLJANJA OTPADOM U CRNOJ GORI - REMEDIJACIJA BAZENA CRVENOG MULJA I DEPONIJE ČVRSTOG OTPADA NA LOKACIJI KOMBINATA ALUMINIJUMA PODGORICA”

Član 1

Ovom odlukom utvrđuje se javni interes za realizaciju projekta “REFORMA UPAVLJANJA OTPADOM U CRNOJ GORI - REMEDIJACIJA BAZENA CRVENOG MULJA I DEPONIJE ČVRSTOG OTPADA NA LOKACIJI KOMBINATA ALUMINIJUMA PODGORICA”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj:

Podgorica, . januara 2026. godine

VLADA CRNE GORE

**Predsjednik,
Mr Miloško Spajić**